

Témahét komplex programjának kidolgozása

(Téma: természet)

Tartalom

1. Témahét

1.1. Témahét fogalma

1.2. A témahét várható pedagógiai eredményei

1.3. A megvalósítás lépései

2. A környezeti nevelés

2.1. A környezeti nevelés célja

2.2. A környezeti nevelés színterei az iskolában

2.3. A környezeti nevelés tartalmi elemei

2.4. A környezeti nevelés története

2.5. A környezeti nevelés hazánkban

3. A Természethét megvalósítása

3.1. A téma feldolgozása tanórai keretek között

3.2. Tanórák közötti szabadidőben

3.3. Délutáni foglalkozások

3.4. Tanórán kívüli tevékenységek

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

4. A témahét egy másik lehetséges változata

4.1. Megvalósítás

4.2. Projektmunka

5. Zárógondolat

1. Témahét

1.1. Témahét fogalma

A *témanap* vagy *témahét* szó jelentése benne van magában az elnevezésben. Adott napon (vagy héten) az iskola (vagy legalábbis bizonyos korcsoportok) minden tagja ugyanazzal a témával foglalkozik. Bár nagy különbség van jellegében, hangulatában, de főleg szervezésében egy témanap és egy akár teljes hetet kitöltő témahét között, abban megegyeznek, hogy a lényegük a következő: az iskola pedagógiai programjában rögzítetten szerepel egy vagy több (projekt) téma, amit a pedagógusok a hagyományostól eltérő formában dolgoznak fel, a lehető legkomplexebb módon. Úgy, hogy az a résztvevő gyermekeknek is jó kedvet és sikerélményt adjon. Ez a projektpedagógia segítségével lehetséges. „A projektoktatás sem nem módszer, sem nem reformpedagógiai irányzat. Egy tanulási-tanítási stratégia ...” Nem a megtanítandó tananyagot helyezi a nevelés középpontjába, hanem a lehetőségekkel és korlátokkal rendelkező individuumot. Az oktatás fő mozgatórugója nem a tanítás, hanem az aktivitásra támaszkodó tanulás.” (Hegedűs Gábor)

A témahét (vagyis egy projekt feldolgozása) akkor eredményes, ha abban az iskola (évfolyam) minden tanulója és tanára tevékenyen részt vesz. A témahétnek valóban mindig egyetlen központi témája legyen. Ez lehet valamely általánosabb fogalom (pl. energia, kölcsönhatás,

ritmus, víz, tűz, szimmetria stb.), de kötődhet helyi, naptári aktualitáshoz is (pl:Állatok világnapja, Madarak és fák napja, az iskola névadójának ünnepe stb.).

Egyensúlyban kell tartani a tevékenységek rendjében és tartalmában a tervezettséget és a lelkes spontaneitást.

A diákok aktív részvétele az ötlet (téma) kitalálásától a hét lezárásáig nélkülözhetetlen. Kezdeti nehézségeket okozhat, hogy nem minden kolléga innovatív szemléletű, s probléma lehet az elmaradt tanórák pótlása is. Ez utóbbi azonban tárgytalanná válik, ha a tervezett témahét megtartása már az iskola pedagógiai programjában is szerepel, s az éves tanmenetekben is rögzítjük az időpontját.

1.2. A témahét várható pedagógiai eredményei

A témaheteknek, számos pedagógiai eredményei vannak. Ezek a következők:

- Kialakul és növekszik a munka során a személyes érintettségéből adódó motiváltság.
- Kölcsonösen pozitív irányba változik a diák-tanár viszony.
- Növekszik az önbizalom, magabiztosság, amely újabb cselekvésre ösztönöz.
- Csökkennek a magatartási anomáliák.
- Fejlődik a cselekvő- és szervezőképesség és az önálló ismeretszerzés képessége.
- Az azonos cél elérésének tudata biztosítja a magas fokú szocializációt.
- A csoportmunkák során erősödik az egymásra figyelés, az esetleg periférián lévő tanulók is bekapcsolódhatnak a közös tevékenységbe.

1.3. A megvalósítás lépései

Előkészítés:

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

Az előkészítés lépései:

- Tájékozódás a szakirodalomban
- Aktív mag létrehozása a tantestületben
- Iskolavezetés, szülők, diákok tájékoztatása
- Részvétel konferenciákon, külső előadók felkérése a tantestület megnyerése céljából.
- Helyi koncepció kidolgozása, majd megvalósítása néhány vállalkozó kolléga segítségével a tanulók megnyerése céljából.
- A tapasztalatok ismertetése a tantestülettel, szülők közösségével. A szülői közösség támogatásának megnyerése.
- Javaslattétel a pedagógiai program módosítására.
- Szakmai munkaközösségek összehangolt munkájával a témahét beépítése az éves tanmenetekbe.

Osztályfőnöki teendők:

- Témakiválasztás irányítása
- Csoportalakítás segítése
- Célok megfogalmazásában való segítségnyújtás
- Időrendi tervezés az egyes lépések meghatározása – háttér – irányítással
- A csoport munkamódszerének meghatározása megbeszéléssel
- Szükséges eszközök biztosítása a csoport igényei szerint
- A dokumentálás módjának listázása a csoport igényei szerint, tanácsadás
- Bejelentkező levelek megküldése, telefonok elintézése, a csoporttal való kapcsolattartás módjának meghatározása.
- A bemutató helyének, idejének biztosítása
- Heti adminisztráció elvégzése

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- A zárást követő feladatok elvégzésének irányítása

Szaktanári teendők:

- Téma és igény szerinti tanácsadás
- Irodalomjegyzék biztosítása
- Igény szerinti segítség a prezentációk, dokumentációk elkészítéséhez

Utómunkálatok:

- Ha szükséges, köszönő levelek elküldése az iskolavezetés nevében az osztályfőnök által.
- Az arra érdemes tapasztalatok közzététele a helyi sajtóban, iskolarádióban, iskolaújságban.
- Két hét múltán, (ha készült ilyen) a kiállítás lebontása.
- Osztályfőnöki értékelés, a tapasztalatok összegzése.

A témahét, mint nem hagyományos tanórai foglalkozás nagyszerű eszköze lehet a különböző tudományterületek széleskörű és sokszínű megismertetésének a diákok körében. Ilyen terület a természetismeret.

Napjaink növekvő természeti és környezeti problémái indokoltá teszik a természetvédelmi és környezetvédelmi kérdésekkel való foglalkozást. Pedagógiai munkánk során egyre nagyobb szerepet kell kapnia a környezeti nevelésnek.

2. A környezeti nevelés

A közoktatás intézményeiben, az iskolákban a környezeti nevelés legfontosabb színtere a tantárgyi tanítási óra, amelynek tartalmát és követelményeit az állami dokumentumok törvénykezési joganyagban és kapcsolódó dokumentumokban, kötelező hatállyal meghatározzák.

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

Világszerte és Magyarországon is hagyományosan a *természettudományi* tárgyaknak van e téren döntő szerepe és felelőssége, hiszen a természetre vonatkozó tudás az alappillére a környezeti nevelésnek. Hazánkban a környezetvédelmi szemlélet és ennek nevelési szükségessége a természettudományok képviselői és intézményei felől indult el. Ennek máig ható következménye, hogy a környezetvédők – az intézményekben, a hivatalokban és a civil szférában is – elsősorban természettudománnyal vagy annak alkalmazásával foglalkozó szakemberek. E történetileg kialakult helyzetnek előnye, hogy a környezetügy képviselői természettudományos-ökológiai szempontból kompetensek, hátránya azonban, hogy a humán szféra képviselői nagy általánosságban nélkülözik mind a kompetenciát mind a szükséges ismereteket.

A *társadalomtudományi* tárgyak feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából mutassák be az ember és a környezet kapcsolatának történetét, sajátosságait és tényeit. A humán tárgyak (pl. Társadalomismeret, Emberismeret, Történelem, Etika stb.) tudást bővítenek, fogalmakat és ismereteket közvetítenek, készségeket fejlesztenek a társadalom környezeti problémái felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. Az emberismereti és más humán tárgyak feladata az is, hogy bemutassák a fogyasztói modellel szembeni alternatívákat, a környezeti válság megoldásához szükséges világnézet és erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésünkre álló – és szükséges – gazdasági és jogi eszközöket.

A *technikai-életviteli* tantárgyak lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, s helyes példákat mutassanak be és gyakoroltassanak. A fenntartható fogyasztás, a hétköznapi életviteli szokásrendszere környezetkultúrája e tantárgyban kaphat teret.

A *művészeti* tárgyak megkülönböztetetten alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, keretet biztosítanak a természet szépségének átéléséhez, az “érintetlen” természettel vagy a leromlott környezettel kapcsolatos érzések művészi megfogalmazásához, a természet és a kultúra szoros kapcsolatának bemutatásához, a jelképek által rögzített ökológiai tudás közvetítéséhez. Fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk és a kultúra sokfélesége megőrzésének fontosságára.

A *test- és egészségnevelési* tárgyak a környezet és az egészség szoros kapcsolatának bemutatásával, megértésével, az igények-szükségletek, valamint értékrend kialakításával elősegíthetik a megfelelő szemlélet formálását.

Az *osztályfőnöki* órák a tanulók kisközösségi magatartását, társas szokásait, önismeretüket fejlesztik, elősegítik a helyi közösséghez való kapcsolódás formáit, módszertanilag megalapozzák a részvételi demokráciára nevelést, elősegítik az állampolgári nevelési célok megvalósulását.

2.1. A környezeti nevelés célja

*A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók **környezettudatos magatartásának**, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a **társadalmak fenntartható fejlődését**. (NAT 2003)*

2.2. A környezeti nevelés színterei az iskolában:

Az összes tantárgy tanórai foglalkozásai

A nem hagyományos tanórai foglalkozások (pl. erdei iskola, témanapok, projekt-tanítás és más komplex, tantárgyközi foglalkozások)

Tanórán kívüli foglalkozások (pl. szakkörök, tábor, rendezvények, versenyek)

Hazai és nemzetközi együttműködések (más iskolákkal, állami és civil szervezetekkel, cégekkel)

Az iskola környezettudatos működése és az ezzel kapcsolatos foglalkozások

2.3. A környezeti nevelés tartalmi elemei

A környezeti nevelés során a tanulók ismerjék meg azokat a jelenlegi folyamatokat, amelyek következményeként bolygónkon környezeti válságjelenségek mutatkoznak. Konkrét hazai példákon ismerjék fel a társadalmi-gazdasági modernizáció pozitív és negatív környezeti következményeit.

A tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába. Életmódjukban a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljék meghatározóvá. Szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén. (Nat)

Mindezen tartalmaknak fokozatosan kell megjelenniük az általános iskolai pedagógiai munkában.

A környezeti nevelés céljaként megfogalmazott fenntartható fejlődés, környezettudatos magatartás előmozdításához elengedhetetlen, hogy az általános iskola befejezésekor a diákok megértsék, saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

- **Fenntartható fejlődés:** A jelenlegi generációk szükségleteinek kielégítése olyan módon, amely nem veszélyezteti a jövő nemzedékek szükségleteinek kielégítését
- **A növekedés korlátai:** A Föld, és a földi erőforrások végeségéből adódó korlátok, melyek lehetetlenné teszik az emberiség lélekszámának, és anyagi javainak folyamatos gyarapodását.
- **Alapvető emberi szükségletek:** Minden ember és társadalom igénye és joga a túléléshez szükséges energiához és anyagokhoz való igazságos és egyenlő hozzáférésre, és a Föld lehetőségeihez mért kielégítő életminőség megvalósítására.
- **Az elővigyázatosság elve:** A megfontolt, a nem kívánt következményekre is figyelemmel lévő, az ökológiai folyamatokba a lehető legkevesébé beavatkozó döntéshozatal szükségessége olyan esetekben, amikor nem ismerünk minden körülményt, és/vagy amikor az adott kérdésre vonatkozó tudományos álláspont megosztott.

- **Kölcsönös függőség:** A minden elem és életforma (beleértve az embereket is) között fennálló kölcsönös és egyenrangú függőségi kapcsolatok a természeti rendszerekben.

2.4. A környezeti nevelés története

A környezeti nevelés gondolata néhány évtizeddel ezelőtt a fejlett nyugati társadalmakban született meg először. Ott, ahol a városiasodással és a megnövekedett népsűrűséggel járó gondok már-már elviselhetetlenné váltak a lakosság szám

ára. A kezeletlen hulladéktömeg, a levegő- és vízszennyezés, a zaj és a többi civilizációs ártalom súlyos problémákat, tömeges testi és lelki egészségkárosodást eredményezett. A természetes élőhelyek száma jelentősen megfogyatkozott, egyes területekről számos növény és állatfaj végleg eltűnt. Ezek a problémák környezetvédő megmozdulásokhoz vezettek, majd a törvényhozás szintjén is fontos döntések születtek a kedvezőtlen fordulatok megváltoztatása érdekében. 1948-ban az IUCN (International Union for the Protection of Nature) Nevelési Bizottsága leszögezte a környezet védelmére irányuló nevelés fontosságát. 1972-ben az ENSZ által Stockholmban rendezett Emberi környezet című konferencia létrehozta a környezeti nevelési programot. 1975-ben a belgrádi UNESCO-konferencia megfogalmazta és elfogadta a környezeti nevelés definícióját és célját. 1977-ben Tbilisziben 60 nemzet képviselője folytatta a Belgrádban megkezdett munkát, és tovább pontosította a környezeti nevelésre vonatkozó paradigmát. Az általuk megfogalmazott definíció szerint: „A környezeti nevelés olyan folyamat, melynek célja, hogy a világ népessége környezettudatosan gondolkodjék, figyeljen oda a környezetre és minden azzal kapcsolatos problémára. Rendelkezzen az ehhez szükséges tudással, beállítódással, képességekkel, motivációval, valamint mind egyéni, mind közösségi téren eltökélten törekedjék a jelenlegi problémák megoldására és az újabbak megelőzésére.”

Ezt követően sorra jelentek meg a környezeti neveléssel foglalkozó kiadványok, rendszeressé váltak a továbbképzések és a szakmai gyakorlatok, melyek fókuszában az emberközpontú környezetvédelmi kérdések álltak. A publikációk rendszerint tudományos megközelítésű és

szakmai megalapozottságú tényeken nyugszanak. A gondolkodás középpontjában mindig az ember áll, a problémák mérlegelése is az emberi érdekek függvényében történik. Ezen belül is a koncepció elsősorban a fejlett nyugati társadalom város lakó polgárának a problémakörére épül. Ugyanakkor a módszerek között már megjelenik a játékos elem és az érzékszervi megfigyelés. Ez igen jelentős stílusváltást jelent a descartes-i–newtoni egzakt tudományos megközelítéshez és analitikus feldolgozáshoz képest, és hatalmas lépésnek tekinthetjük a világ másfajta megismerési lehetőségeinek sorában.

2.5. A környezeti nevelés hazánkban

A nyolcvanas évek végén, a kilencvenes évek elején hazánkat is elérte a „zöld hullám”. A rendszerváltást követően lehetővé vált a környezet- és természetvédő mozgalmak, egyesületek szerveződése. A környezeti problémákra érzékeny pedagógusok a nevelés terén is változásokat sürgettek. Kellő tapasztalat hiányában legkézenfekvőbbnek tűnt a külföldi irodalom és módszerek átvétele, bár a rendelkezésre álló szakirodalom által felvetett problémák egy része akkoriban nálunk még ismeretlen volt, más része viszont nyitott kapukat döngtetett. Legtöbbször anélkül vették át ezeket a módszereket, eljárásokat, hogy a hazai viszonyokra igazították volna őket. Sokan lelkesen belevágtak például a szelektív hulladékgyűjtésbe, majd mikor kiderült, hogy a szétválogatott anyag ömlesztve kerül ugyanazon szeméttelre, csalódottan felhagytak a programmal. Más esetben ahelyett, hogy a nálunk még meglévő, hagyományosan jól bevált rendszert erősítette volna a program, inkább a nyugaton már elterjedt, ám sokkal környezetszennyezőbb eljárás bevezetésére sulykolta a megoldási receptet, azt sugallva, mintha az itteni korszerűtlen, elmaradott volna. Ilyen volt például a fémdobozos italok csomagolóanyagának különválogatási javaslata akkor, amikor nálunk még épphogy megjelentek az első italautomaták, viszont az üvegbetétek még visszaválthatóak voltak.

Nem helyezte a program elég hangsúlyt arra sem, hogy Magyarországon még lényegesen több természetes élőhely maradt fenn, mint a fejlett nyugati társadalmakban, s hogy ezek megőrzésére nagyobb figyelmet kellene fordítani. Nem számolt azzal a ténnyel sem, hogy hazánkban a

természetszeretetre nevelésnek évszázados hagyománya van az óvodai és általános iskolai pedagógiában, s hogy főként a kisebb gyermekek nevelésében ez elsősorban érzelmi alapokra támaszkodik. Sok pedagógus – főként óvónő és tanító – érezte úgy, hogy a régi módszer új köntösben jelenik meg, így ennek következtében még a valóban újszerű elemeket is gyanakvással fogadta.

Napjainkban a környezeti nevelés széles körben ismertté és elfogadottá vált, olyannyira, hogy az oktatási rendszer minden szintjén találkozhatunk vele az óvodától a PhD-képzésig. Ám minél feljebb haladunk az oktatás szintjein, annál inkább a téma beszűkülését tapasztalhatjuk. Míg a környezeti nevelés az óvodában szinte minden képzési területtel összekapcsolódik, az általános iskolában – tisztelet a kivételnek – főként a környezetismerettel, később a természettudományos tantárgyakkal hozzák összefüggésbe. A középiskolában már szinte csak a biológia és a kémia tanítása során nyílik lehetőség a téma tárgyalására.

Ennek ellensúlyozására hatékonyan alkalmazhatjuk a Természetismeret témakörében nem hagyományos tanórai foglalkozások közül a témahét módszerét.

3. A Természethét megvalósítása

A Természet Hét átfogja az iskolai élet egészét a délelőtti tanóráktól kezdve a délutáni foglalkozásokon át a szabadidős tevékenységekig.

3.1. A téma feldolgozása tanórai keretek között

A tantárgyak közötti komplexitást a természet témakörében a különböző tantárgyakban a következő módon valósítjuk meg:

A hét minden napján minden osztály egy-egy órájának témája a természethez kapcsolódik.

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- **Matematika** órán az életkori sajátosságoknak megfelelő a természettel kapcsolatos feladatokat végeznek a tanulók az udvaron.

Például megmérjük a fa törzsének vastagságát, megbecsüljük a levelek számát, lelépjük a fák közötti távolságot, halmazokba csoportosítjuk a terméseket, leveleket, bogyókat, megszámloljuk az egy területegységre jutó rovarok számát, mennyiségeket hasonlítunk össze, mérőszalaggal méréseket végzünk

A szöveges feladatokban valódi adatok felhasználása a tanítás során, például egyes vadon élő fajok egyedszámának, vagy az emberi népesség számának alakulása.

Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatok (algebrai műveletek, grafikonok készítése stb.) megfogalmazásánál.

- **Magyar irodalom** órán a diákok mesét írnak a növényekről, állatokról, a természet témájával kapcsolatos versek elemzésére kerül sor. Az órákon környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet például a mindennapi életből, természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek, versek, prózai alkotások, ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása, elemzése.

Lehetőség van a következő módszerekre:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között;
- szereplők cselekedeteinek értékelése;
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése, kérdések és válaszok megfogalmazása;
- emberi kapcsolatok felismerése, több szempont figyelembevétele.

pl: Petőfi Sándor: Tisza című versének feldolgozása, NatGeo Kids magazin cikkeinek szövegértő feldolgozása, Részem vagyok- ezért védem! című fogalmazás megírása

- **Magyar nyelv** órán szó és szóalkotás – hangutánzó és hangfestő szavak a természetben
- **Tánc és Dráma** órán a természet témaköréhez kapcsolódó történetek zenés-táncos előadása történik

Pl: A tücsök és a hangya meséjének

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- **Angol** órán állatnevek, növénynevek megbeszélése, ezzel kapcsolatos szövegek feldolgozása.

Pl: Pets, Life in the nature

- **Kémia** órán a természet anyagairól és a bennük, velük zajló kémiai folyamatok magyarázatairól tanulnak

Pl: diffúzió a természetben, a természet anyagainak tulajdonságai

- **Rajz és vizuális kultúra** órán kép készítése különböző technikákkal, műalkotások elemzése

Pl: tájkép készítése termékek segítségével nyomdatechnikával, Paál László: Erdei út című festményének elemzése

A művészeti tárgyak alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára.

Módszer lehet a hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához, virágok, csigaházak, termékek gyűjtése, lenyomatok készítése stb.

- **A technika-életvitel tantárgy** nagy lehetősége, hogy a tanulók gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát; követendő, helyes példákat keressenek és mutassanak be.

Lehetséges témák: Ismerkedés az anyagokkal, érzékszervi tapasztalások. A közlekedés környezetszennyezése: lég és zaj. Ember és környezete. Természeti és ember alkotta környezet. Kézműves technikák.

Környezetbarát fogyasztói szokások, hulladékkezelés, takarékoság, az újrahasznosítás, a természetes anyagok felhasználása lehet a téma.

Pl: újságpapírból, reklámpapírból, nylon zacskóból, szatyorból reprodukciók készítése, szoborkészítés műanyag palackokból amelyekből kiállítást rendezünk

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- **Testnevelés** órán a mozgásos feladatok is a természethez kötődtek. A testnevelés eszköze lehet a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása. Lehetséges témák, tevékenységek:

Pl.: gyalogos, kerékpáros túrák; helyes viselkedés a természetben; tájékozódás terepen; a zaj is szennyezi a természetet.

Játék: Mókuskok ki a házból, Balatoni halász, sorverseny állatok mozgásának utánzásával

- **Fizika** órán természeti jelenségek okaira kapnak magyarázatot a diákok

Pl: fény terjedése, költöző madarak tájékozódása a Föld mágneses mezeje alapján, a hőerőművek hatása a környezetünkre, emellett a földi szférában zajló folyamatok modellezése egyszerű kísérletekkel

- **Médiaismeret** órán közvélemény kutatás a riport eszközeivel, melynek során a diákok megkérdezik járókelőket, hogy mit tesznek természeti értékeink megóvása érdekében, melyből később kisfilmet készítenek

- **Történelem** órán

Pl: Az ipari forradalmak káros hatása a természeti környezetre.

- **Bibliaismeret** órán a Szentírás természettel kapcsolatos kijelentéseit vizsgálják meg

pl: Teremtés, Noé bárkája, Kánaán földje

- **A biológia, természetismeret, földrajz órák** értelemszerűen a természetről szóltak.

- **Ének** órán népdalaink gazdag kínálatot adnak olyan eseményekről, mezőgazdasági munkálatokról, népi hagyományokról, melyek központi témája a természet

Pl: Érik a szőlő, Legények csépeltek, Szántunk, vessünk, Alma, alma, stb.

3.2. Tanórák közötti szabadidőben

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

Vetélkedő

A hét egyik napján a szünetekben zajló vetélkedőn vehetnek részt diákjaink.

Az egyéni verseny különböző állomásból áll. Az állomások a folyosókon, az aulában és az udvaron kerülnek megrendezésre 8.-os diákok közreműködésével.

A vetélkedőn a diákok egyénileg versenyezhetnek, és az egyes állomások teljesítése után előre elkészített kártyán gyűjthetik a helyes feladatmegoldásért járó pecsétet, melyekből a hét végi díjkiosztón sorsolunk ki néhányat.

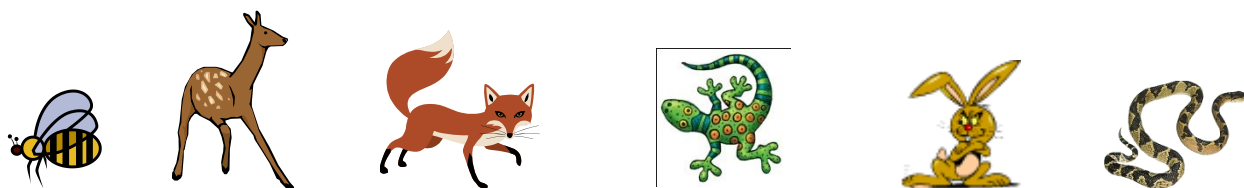
I. állomás: Madárkiállítás

A Debreceni Egyetem Állattani Intézet madárgyűjteményéből kiállítást rendezünk be az aulában Ragadozó madarak címmel. A madarak mellé kihelyezett leírásokból megismerhetik tanulóink a fajok élőhelyét, táplálkozási és szaporodási szokásait, védettségük mértékét stb. Ezek alapján korosztálynak megfelelően tesztet töltenek ki. A kiállítás helyszínén beállított számítógépen a madarak hangjával is megismerkedhetnek tanulóink.

Alsós tesztfeladat:

Mivel táplálkoznak a következő madarak? Kösd össze őket a táplálékukkal!

törpesas darázsölyv uhu kígyászölyv halászsas fülesbagoly szirti sas

Hol élnek a következő madarak? Kösd össze őket az élőhelyükkel!

vörös vércse

szirti sas

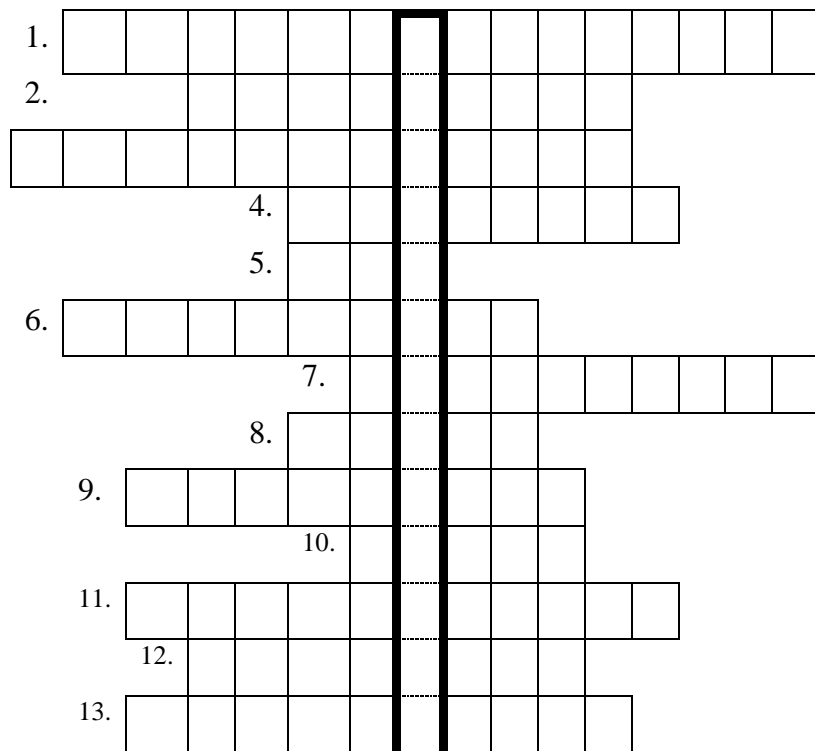
halászsas

héja

darázsölyv

Felső tesztfeladat:

MEGFEJTÉS

Ezt is tartalmaz a bagolyköpet:

.....

Milyen állattól származik?

.....

1. Melyik vándorsólymokat veszélyeztető tényező szűnt meg napjainkra?
2. Milyen viselkedés jellemző a törpesas fiókáira?
3. Kinek a szent madara volt a kuvik?
4. Így hívják a ragadozómadarak jellegzetes mozgását, mikor helyben lebegve kutatnak a zsákmány után.
5. Hol fogyasztja el a halászsas a zsákmányát?
6. Mi védi a darázsölyv lábát a darazsak, méhek szúrásaitól?
7. Ilyen színűek a barna rétihéja kicsinyei.
8. Hány szirti sas pár költ maximálisan hazánkban?
9. Melyik híres magyar épületen fészkel vörös vércse?
10. Hány hónapot tölt a kékes rétihéja Magyarországon?
11. Hogyan vadászik a héja?
12. Itt viszi a kígyászölyv az ennivalót kicsinyeinek.
13. Ez a faj él Ausztráliában is.

II. állomás: Puzzle

A második állomáson borítékok közül választhatnak, amelyekben állatok szétvágott képei találhatók, életkornak megfelelő nehézségi szinten. Ezeket egy előre kihelyezett mágnes táblán kell megadott időn belül kirakni.

III. állomás: Gázlómadarak versenye

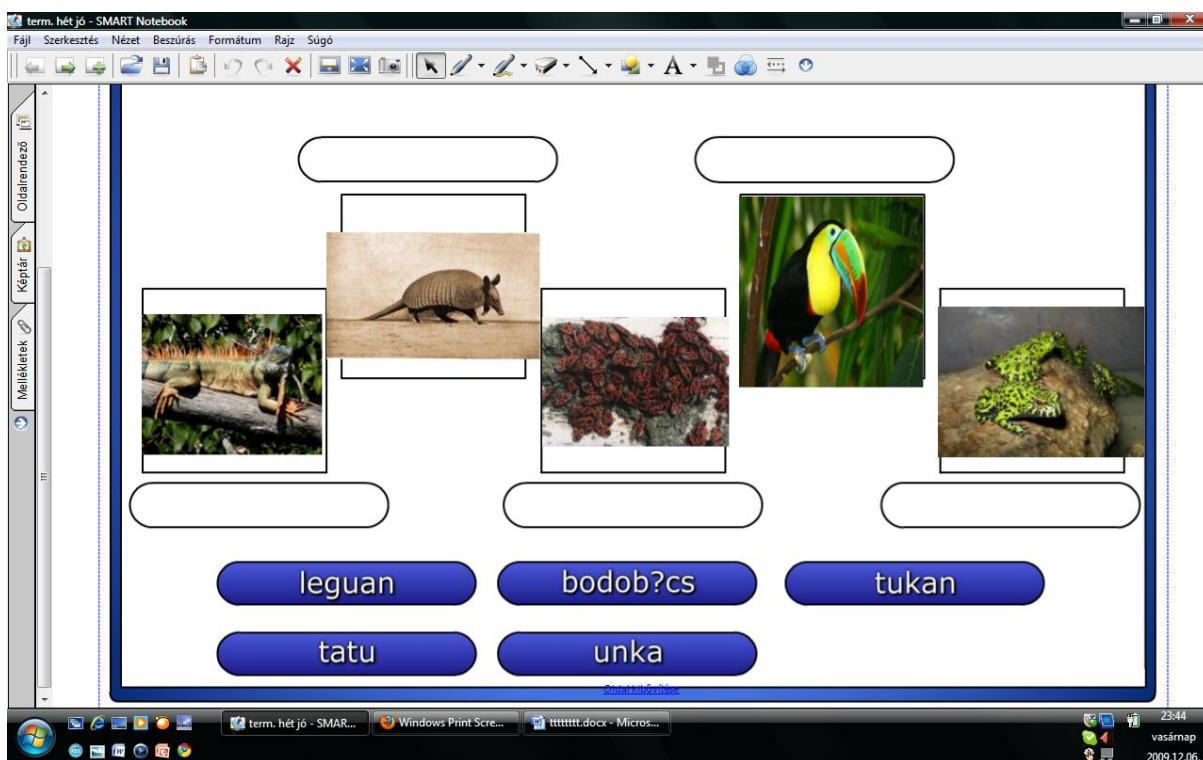
Egy fakockába fűzött zsinór segítségével kell végiglépegetni az udvaron kialakított akadálypályán.

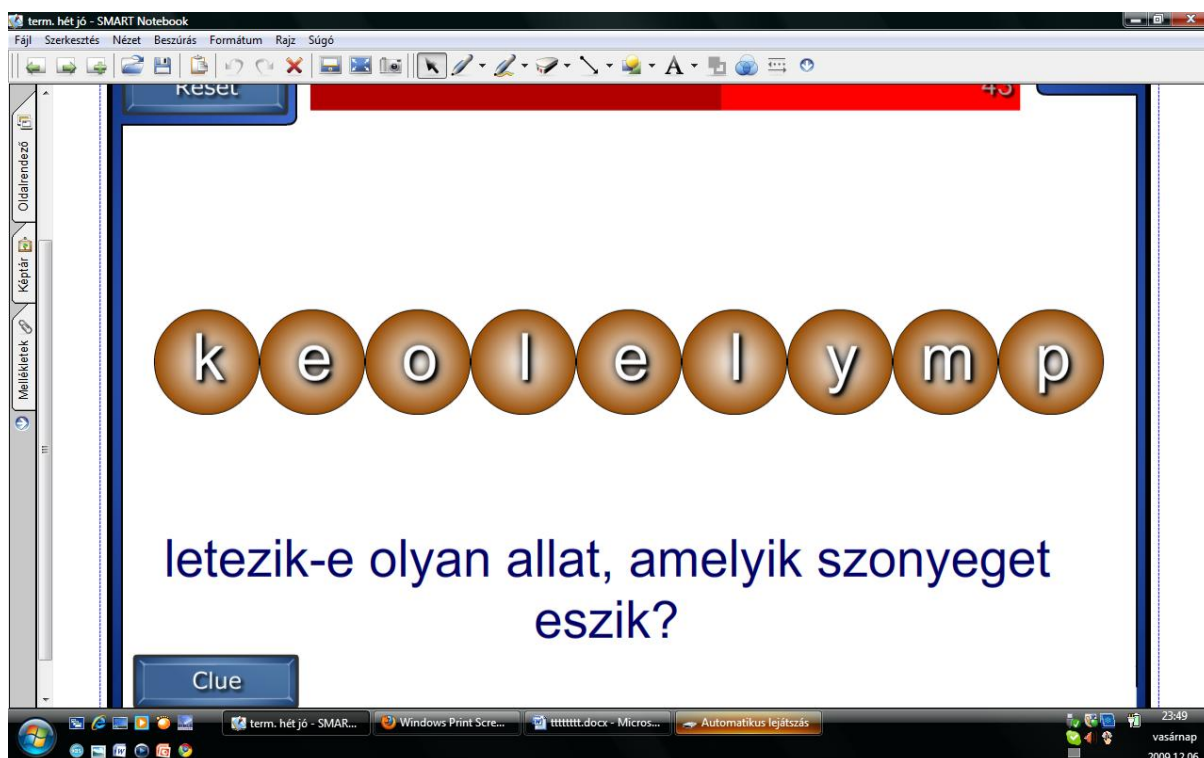
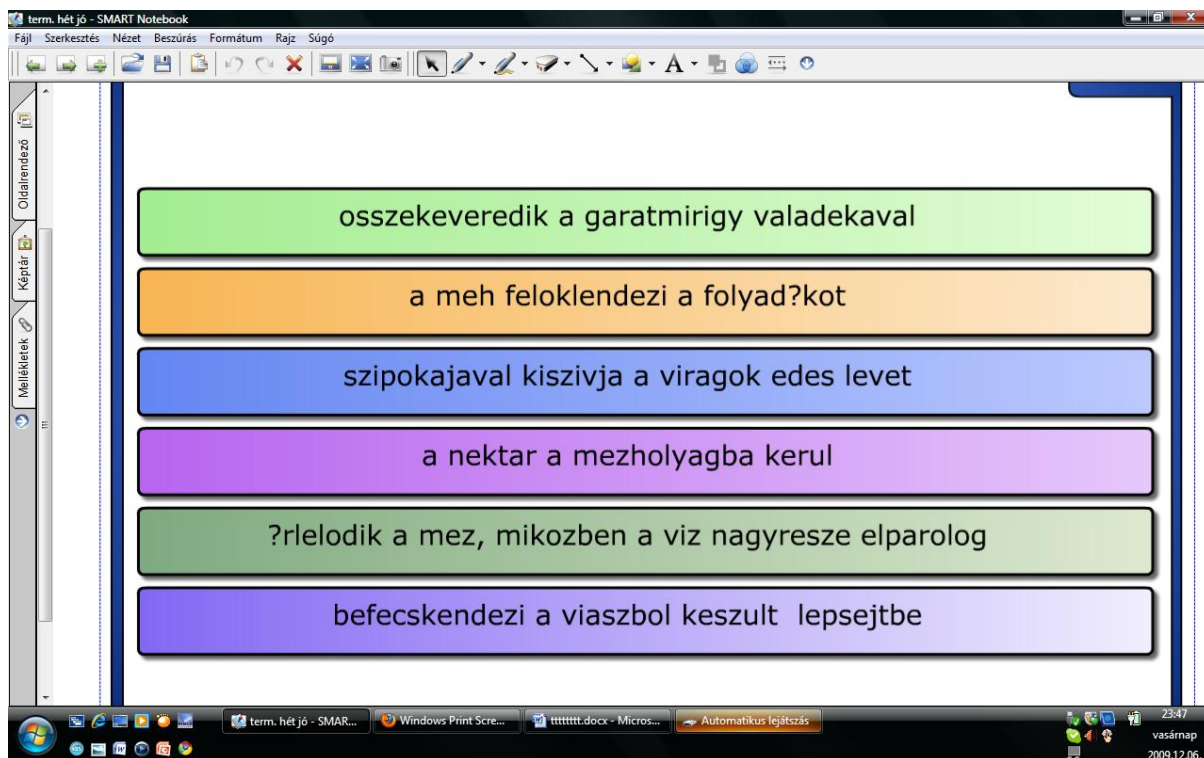
TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

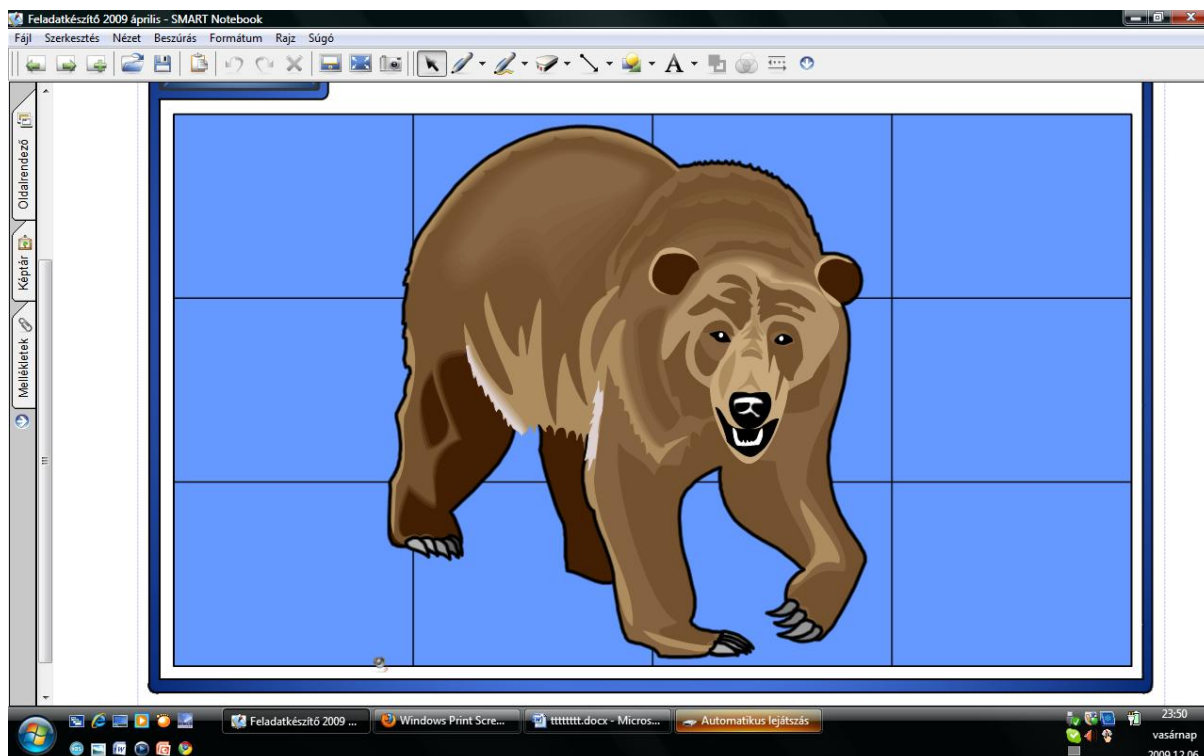
IV. állomás: Interaktív természet

A negyedik állomás az aulában felállított interaktív táblához kötődik, melyen a diákoknak különböző feladatokat kell megoldani:

- Milyen állat van a képen?
- Rakd sorrendbe, hogy a méhek hogyan készítik a mézet!
- Melyik állatról van szó?
- Képkirakó

V. állomás: Vadászat

Ezen az állomáson a diákoknak be kell azonosítani az adott állatok lábnyomait, melyeket az iskola területén a folyosókon szétszórva helyezünk el. A lábnyomokon az állatok latin neve van feltüntetve, így könnyen ellenőrizhetővé válik a feladatmegoldás.

Melyik állat lábnyomát látjátok a következők közül?

Írjátok az állatok neve mellé a hozzá tartozó lábnyom mellett feltüntetett latin nevet!

- vaddisznó:
- nyest:
- borz:

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- d) fácán:
- e) fogoly:
- f) fürj:
- g) mezei nyúl baktató nyom:
- h) mókus:
- i) róka:
- j) szarvas:
- k) tőkés réce:
- l) üregi nyúl futó nyom:
- m) vetési varjú:

VI. állomás: Állathang-felismerő

MP3 lejátszó és fülhallgató segítségével állathangokat kell felismerni és a tesztlapon a felsorolt állatok közül kiválasztani.

VII. állomás: Origami

Az közismert hajtogató technikával érdekes állatokat, növényeket készít minden korosztály, melyek szintén kiállításra kerülnek.

3.3. Délutáni foglalkozások

Az alsó tagozatban a délutáni foglalkozásokon, szabadidős tevékenységek során többféle lehetőség adódik a természettel kapcsolatos játékos feladatok elvégzésére. Alsós tanítóinkat a következő ötletek segíthetik.

Virágóra

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

A csoport tagjai különböző időben nyíló virágokat személyesítenek meg (hajnalka: reggel, pityang: délelőtt, tulipán: délben, estike: este). A Nap (valamelyik játékos) körbejár körülöttük, s ki-ki a megfelelő időben nyitja ki szirmait (emeli fel a fejét), illetve zárja össze (hajtja le). Először nyitott szemmel, majd csukott szemmel.

Mit gondoltam?

A játékosokat három fős csoportokra osztjuk. Feladatuk a következő:

1. fő: Kigondol valamit a természettel kapcsolatosan. Ezt ujjjaival eljátssza a másik hátán.
2. fő: Megpróbálja az eljátszott dolgot megérteni és elmutogatni a 3. tagnak.
3. fő: Lefesti egy rajzlapra, amit a mutogatásból kikövetkeztetett.

Hanglánc

A játékosok ülnek, vagy állnak. A játékvezető valamilyen hangjelzést ad (pl. füttyül, zümmög, állatot, zajt utánoz). Kézszorítással jelezve valamilyen szomszédjának átadja a hangot, majd az is továbbadja, amikor a hang kissé eltávolodott, újabb jelzést ad esetleg más irányba. Kellemes hangzavar keletkezik hamarosan. A hangadás kezdeményezése csoporttagról csoporttagra szállhat.

Finom természet

Az ízérzésben a szaglásnak is nagy szerepe van. Először meghámozott almából vágjunk le kis szeletet, azután egy hagymát vágjuk ketté. A sorrend fontos, nehogy az almának hagyma íze legyen. A gyerekek egyenként jöjjenek oda. A kísérleti alany bekötött vagy becsukott szemmel nyissa ki a száját. Kérjük meg, hogy gyorsan vágja rá, mibe is harap bele. Tegyük az orra alá a hagymát, s ugyanakkor a szájába az almaszeletét. A hagymát szagolva egy pillanatig hagyma ízűnek fogja érezni az almát. (Erdei terméssel is játszható: bunkós hagyma, erdei hagyma, erdei szamóca, szeder, málna).

Érzékszervi térképezés:

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

A játékvezető négy különböző növényből a csoport tagjai közt arányosan szétoszt egy-egy kis darabkát, akiknek hátratett kezükben azt szét kell dörzsölniük. Miután megtették, megszagolva a kezüket, meg kell keresni társaikat (egymás kezének szagolgatása révén). A kialakult csoportok mindegyikének egy-egy térképet kell néhány száz méteres körzetről készítenie: Az egyik szagtérképet, a másik tapintás térképet, a harmadik hangtérképet, a negyedik mozgástérképet. A feladatra legalább fél vagy egy órát adjunk. A csomagolópapírra tárgyakkal, növények, állatok maradványaival is tájékoztatást nyújtó térképek készülnek.

Kéregtapogató

Ezt a játékot párokban játsszuk: kösd be a partnered szemét, többször forgasd meg, és aztán vezesd egy tíz-húsz méter távolságban levő fához, amelyet meg kell tapogatnia és szagolgatnia. Vezesd vissza egy másik útvonalon és hagyd, hogy szemkötő nélkül találjon vissza a fájához. Utána partnersere.

Illatok meghatározása

A természetben előforduló illatok, ha bent játsszuk, akkor fűszerek, gyümölcsök.
(Medvehagyma, fenyőgyanta, borsmenta, levendula, fahéj, szegfűszeg, citrom, narancs, ecet, stb.)

A játékosok bekötött szemmel megpróbálják azonosítani az illatokat.

Fülelő

A játékosok kényelmesen elhelyezkedve becsukják a szemüket és 2 percig csendben fülelnek környezetük zajaira. Az idő letelte után tapasztalatcsere: ki hányféle hangot tudott azonosítani. Melyek voltak a kellemes és melyek a kellemetlen hangok? El lehet-e úgy 10-ig számolni, hogy például madárcsicsergést ne halljunk?

Denevér lakoma

Mindenkinek bekötjük a szemét. Egyvalaki lesz a denevér, a többiek pedig az éjjeli rovarok. A denevér visító hangot ad ki, a rovarok a maguk módján válaszolnak, miközben próbálják elkerülni őt. A denevér akkor lakik jól, ha minden lepkét sikerült elfognia. (Farkasok és malackák, illetve más állatpárosok is játszhatják.)

Hangyaboly

A játékvezető lehatárol egy viszonylag szűk kört, amiben állva valamennyien elférnek, de mozogni már egymás ütközése nélkül nehezen lehet. Valamennyien hangyák vagyunk, - közli, akiknek a feladata, hogy a tér minden pontját bejárjuk (hátha találunk valamilyen élelmet). Azonban egymással nem ütközünk, hiszen a hangyák ezt soha nem teszik. Még akkor sem, ha valamilyen nagyobb akadály, kő (esetünkben szék, vagy más) állja utunkat. Körülbelül öt percig játszunk a játékot.

Festőpaletta

Rajzlapból festőpaletta-alakot vágunk ki, melyből minden gyerek kap egyet. Az a feladatuk, hogy ők töltsék fel színekkel az üres palettát, a természetben talált növények, állatok, esetleg élettelen dolgok maradványaival, részeivel. Lehet egy szín árnyalatait is gyűjteni, vagy a teljes színskálát.

Kakukktojás

A kiválasztott területen (ne csak a talajon, hanem a cserje- és lombkoronaszinten is) rejtünk el 15-20 tárgyat, mely nem tartozik eredetileg a környezethez (toboz, termés, csiga, kagylóhéj, falevelek, fadarabok, kövületek, üveg, szaru, papír, fém, műanyag tárgyak). Néhányat össze is keverhetünk, például tölgylevelet csipkebokorra ejtünk, vizicsiga házát gallyra tűzzük, folyami kavicsot viszünk a hegyoldalba. Egyesével, mindenki számolja magában a nem helyénvaló tárgyakat, s az győz, aki a legtöbbre felfigyelt.

A felső tagozat számára délután szekcióülések keretében dolgozhatunk fel a természet témakörébe tartozó nagyobb egységeket, mint pl: Globális felmelegedés, Hazánk természeti értékei, Föld körüli utazás, Egészséges életmód, táplálkozás, fogyókúra stb.

Lássunk erre egy példát:

Hő-emelkedés

(szekcióülések a globális felmelegedés témakörében)

A SZEKCIÓÜLÉSEK CÉLJA: környezettudatos attitűd kialakítása a részt vevő tanulóknál, a természeti környezet, a Föld, a bioszféra megőrzése iránti egyéni felelősség kialakítása, új kezdeményezések iránti nyitottság létrehozása. A fiatalok érezzék át a természet, az élő- és élettelen környezet megőrzésének fontosságát. Kutatásaik során győződjenek meg arról, hogy szoros összefüggés van a természeti környezet és az emberiség életminőségének, jövőjének alakulása között. Fejlődjön a kezdeményezőképességük, legyenek érzékenyek a felmerülő problémákra és legyenek ötleteik azok megoldására. Váljanak felelősségteljes, a helyi és tágabb társadalmi közeg folyamataiban részt vevő aktív polgárokká. Későbbi életük folyamán vállaljanak részt civil kezdeményezésekben.

FEJLESZTENŐ KÉPESSÉGEK:

- anyanyelvi kommunikáció,
- információfelvétel és feldolgozás képessége,
- problémaérzékenység és problémamegoldási képesség,
- együttműködési képesség,
- kreativitás,
- önálló munkavégzés képessége

KULCSKOMPETENCIÁK:

- anyanyelvi kommunikáció,
- természettudományi kompetenciák,

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- digitális kompetencia,
- a tanulás tanulása,
- személyközi és állampolgári kompetenciák

ALKALMAZOTT MUNKAFORMÁK: a szekciók lebonyolítása nem a pedagógus, vagy külső szakértő által tartott szóbeli, vagy digitális eszközök igénybevételével történő előadás. A cél, hogy a szekcióülések során, illetve az otthoni, iskolai és egyéb könyvtári kutatómunka, valamint az internet használata által a tanulók maguk tárják fel aktívan a problémákat, okaikat és azok megoldási lehetőségeit.

Így a következő munkaformákat alkalmazzuk a megvalósításban:

- a kooperatív tanulási technikánál jól ismert „szakértői mozaik” módszer
- eszmecsere
- Brain-storming
- vita

A TANULÓK ÉLETKORA: a foglalkozásokon a 14-18 éves korosztályt célozzuk meg elsősorban, mivel ők rendelkeznek már mindazokkal a természettudományos ismeretekkel, amelyek a témához szükséges háttérrel biztosítják.

LÉTSZÁM: az első foglalkozáson célszerű a létszámot limitálni, körülbelül 20 főben. A második és az utolsó ülésen, ahol már kiselőadások, Power-point bemutatók, illetve a tanulók által előállított újságok láthatóak, nem lesz szükség létszámkorlátra, sőt cél a minél nagyobb részvevői létszám elérése.

IDŐKERET: egy-egy foglalkozás időtartama ne legyen több, mint 45-50 perc.

A SZEKCIÓÜLÉSEK PRODUKTUMA: a tanulók egyes csoportjai által összeállított újság, sajtótájékoztató, illetve az ezen használt digitális anyagok: Power-point prezentációk, táblázatok, fürtábrák, plakátok stb.

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

SZÜKSÉGES ESZKÖZÖK:

- A4, A3, A2 méretű papírok
- kartonok
- magazinok, ismeretterjesztő újságok cikkei, képei
- ragasztó, olló
- színes filcek, fóliák
- laptop, személyi számítógép
- nyomtató
- projektor
- színes fénymásológép

1.foglalkozás

A téma meghatározása, team-ek kialakítása: első lépésként a pedagógus felvezeti néhány mondatban a téma időszerűségét. Ezt követően a tanulók – minél többen – fűznek hozzá gondolatokat a témával kapcsolatos eddigi ismereteikről. A pedagógussal együtt közösen megbeszélik az újságcikkek típusait (tudósítás, interjú stb.) a sajtótermékek felépítését. A pedagógus elmondja, a foglalkozások során alkalmazott munkaformákat, illetve a prezentáció lehetőségeit. Ismerteti, hogy végül minden csoportnak készítenie kell egy újságot az adott témában. A pedagógus vezetésével csoportokat alakítanak ki: ez történhet véletlenszerűen (színes kártyák húzásával), vagy szimpátia, vagy érdeklődés alapján. Így négy darab kb ötfős csoportot hozunk létre. A tanulók az újságjuknak címet is választanak

A csoportokon belül szerepek kiosztása: a későbbi munka során történő feladatokra szerepeket kapnak a tanulók: pl. grafikus (a prezentáció, a vizuális terület felelőse lesz), író (olyan tanuló, aki jól tud fogalmazni, jártas a szövegszerkesztésben), szerkesztő (a dokumentum végső összeállításáért felel), sajtószóvivő (ő mutatja be a sajtóterméket a nagyközönségnek),

projektmenedzser (olyan jó vezetői képességekkel rendelkező tanuló, aki az adott csoport munkáját koordinálja)

A folyamat megszervezése: megadjuk az újságokban megjelenő főbb témaköröket, melyek ezek: **A globális felmelegedés lényege, A globális felmelegedés okai, Az üvegházhatás, A folyamat következményei, Mit tehetünk a folyamat megállítása érdekében?**

A tanulók megbeszélik az egyes csoportokon belül, ki melyik résztémát választja. A csoport mind az 5 tagja kap egy-egy résztémát a fentiek közül. Ha kevesebb fő van egy csoportban, akkor két résztémát is elvállalhat valaki, ha több, akkor egy-egy résztémát el is lehet osztani. A gyerekek megbeszélik, hogy milyen legyen az újság és hogy ki milyen alapanyagot fog hozzá hozni. Ezt a foglalkozás végéig folytatják. Ötleteket adnak az információ-kereséshez.

Egyéni kutatás: az iskolán kívül valósul meg: könyvek, lexikonok, folyóiratok és az internet bevonásával. Linkek, fotók, cikkek, riportok gyűjtése a témában

2.foglalkozás

A második foglalkozáson fontos, hogy minden eszköz, legyen az számítógép vagy dokumentum, illetve a prezentációhoz szükséges eszközök: papírok, olló, ragasztó rendelkezésére álljon minden csoportnak.

Szakértői csoportok kialakítása: az előző foglalkozáson az egyes csoportok minden tagja kapott egy-egy résztémát, amelyről otthon gyűjtőmunkát végzett. Most új csoportokat alakítunk: az azonos résztémában dolgozó tanulók ülnek be egy-egy csoportba (5db 4 fős csoport jön létre. Természetesen ez a jelentkező tanulóktól függ.) Így külön csoport tárgyalja a globális felmelegedés lényegét, egy másik az okait, a harmadik az üvegházhatást mutatja be, a következő a lehetséges következményeit, az ötödik csoport pedig a folyamat megállításának lehetőségeit taglalja.

A szakértői csoportok eszmecseréje: Az egyes szakértői csoportokba került tanulók ismertetik a többiekkel a kutatásuk során szerzett információkat, linkeket, grafikonokat stb.

A szakértői csoportok felkészülnek a prezentációra: a csoportok közösen készülnek fel a bemutatásra. Ez lehet power-point bemutató, kiállítás a témában, tabló, plakát, fűrtábra stb készítése. Ez a folyamat a foglalkozás végéig tart. Minden csoport kiválasztja a megfelelő előadót/előadókat, illetve a vizuális, digitális anyagok kezelőit.

3.foglalkozás

A szakértői csoportok bemutatják a prezentációs anyagaikat, „sajtótájékoztatót” tartanak a témában: ez az ülés mindenki számára nyitott, nincs limitált létszám, cél az iskola minél több tanulójának bevonása. Fontos, hogy az eddigi csoporttagok üljenek az első sorokba. Az előadásokon a csoportok szóvivői minden lehetséges eszközt igénybe vesznek annak érdekében, hogy a többi csoporttagnak, illetve az egybegyűlt érdeklődőknek bemutassák a lehetőleg színvonalas előadásukat.

A résztvevők kérdéseket intéznek a szóvivőkhöz az adott témában

4.foglalkozás

A pedagógus vezetésével újra átismétlik a sajtótermékek jellemzőit, a cikkek típusait

Az eredeti csoportok újra visszaalakulnak: a tanulók elfoglalják helyüket eredeti csoportjaikban, s átveszik az első foglalkozáson felvállalt szerepeiket.

A közös sajtótermék megszerkesztése: A négy darab, immár újra ötfős csoport tagjai megbeszélik, hogyan álljon össze az általuk megszerkesztett újság. Megbeszélik a megjelentetni kívánt cikkeket, a formátumot, az ábrákat, a főcímeiket, esetleg a reklámanyagokat.

Az újság megszerkesztése, kinyomtatása: fontos kérés, hogy az újság számítógépes formátumban is legyen elmentve, hiszen az utolsó ülésen projektor segítségével nagyobb létszámú érdeklődő számára is be kell mutatni. Ez a folyamat már közösen, de nem a szekcióülések keretében történik. A szakértői csoportok tagjai rendelkezésre bocsátják az eddigi prezentációk során felhasznált és fel nem használt anyagokat, elmentett fájlokat, grafikus felületeket.

5.foglalkozás

Az elkészült újságok bemutatása: az utolsó szekcióülés szintén nyitott minden érdeklődő számára. A kész példányok, illetve a számítógépen elmentett újságok projektoron történő bemutatását az egyes csoportok sajtószóvivői végzik. A közönség egy előre elkészített úrlapon értékelheti, illetve fejezheti ki tetszésnyilvánítását az egyes sajtóorgánumokkal kapcsolatban. A legsikeresebbnek ítélt újságot nagy példányszámban kinyomtatják, és a felsőbb évfolyamokon terjesztik.

Ezen kívül mindegyik újságot kiállítják az iskola aulájában, a szakértői csoportok prezentációs anyagaival együtt.

A pedagógus megköszöni az aktív résztvevők munkáját, értékeli a hetet, kiemeli a pozitív történéseket.

3.4. Tanórán kívüli tevékenységek

Lehetőséget adhatunk a diákok kreativitásának kibontakoztatására a következő feladatokkal:

- Természeti katasztrófafilm első felének megtekintése után a lehetséges következményekről forgatókönyv írása
- Újságszerkesztés. Témák: Egészséges életmód, Természetvédelem stb. (tudósítás, riport, képek stb. alkalmazása)

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- Powerpointos bemutató készítése egy veszélyeztetett állatfajról
 - A hét során a diákok különböző előadást hallgathattak meg a következő témákban:
Dr. Pályiné Krekk Zsuzsa: Finnország természeti csodái
Dr. Nagy Zoltán: Állati és emberi vírusok
 - Ellátogatunk a helyi hulladékgyűjtő telepre, ahol tájékoztatást kapunk a szelektív hulladékgyűjtés fontosságáról, megtekinthetjük a szemét feldolgozásának különböző fázisait.
 - A hétre több pályázatra is készíthetnek a diákok pályamunkákat. Ezek között szerepelnek:
Modellrajz pályázat a kiállított madarokról
Rajzpályázat *Otthonom a Föld* címmel
Fotópályázat *Pillanatképek a természetből* címmel
Vers- és novellairó pályázat *Csodálatos világunk* címmel
- Emellett a hét során osztályok közötti papírgyűjtést is rendezünk. A hulladékok újrahasznosítása érdekében a papírgyűjtést a pontosan vezetjük, értékeljük az eredményeket az összegyűlt pénzt a gyermekek igénye szerint közösségi rendezvényekre fordítjuk. Kapcsolódunk minden olyan akcióhoz, ami egyéb környezetszennyező anyag, tárgy szakszerű gyűjtését szorgalmazza. (Pl. elem-, műanyagpalackok gyűjtése.)
A szelektív hulladékgyűjtés kultúráját folyamatosan alakítjuk.

A hét végén a pályázatokra elkészített rajzokból, fotókból kiállítást rendezünk az aulában, és egy díjkiosztó ünnepség keretében minden dobogósnak ítélt tanuló ajándékot kap.

4. A témahét egy másik lehetséges változata

A témahét egy lehetséges megvalósítása, amikor a hét folyamán egy kontinens interaktív feldolgozására kerül sor előadások, dramatizálás módszerével, a kontinensre jellemző zenei stílusok megjelenítésével, gasztronómiai érdekességek bemutatásával.

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

Szeretném bemutatni ezt Afrika példáján.

4.1. Megvalósítás

Meghívjuk az egyetem Afrika szakértőit és előadássorozatot hallgatunk meg a következő témákban:

- Az afrikai népek *kultúrája*, csakúgy, mint ködbe vesző történelmük, fehér folt nekünk, európai emberek számára. Mint távolról jött „utazók”, Afrikát látván egy hatalmas földrész különböző arcait csodálhatjuk meg, felfedezvén ennek a kevésbé ismert kontinensnek természetes és ősi csodáit, hihetetlen földrajzi távolságokat szelünk át, hogy megismerhessük az eltérő vallási, sokszínű kultúrával és művészettel gazdagított tarka törzsi etnikumokat.
- *Gazdasága*. Harc a termőföldekért. A trópusi gazdálkodás, zsákmányolás, nomád törzsek gazdasági stratégiái a túlélésért. Gazdasági rendszerek Afrikában. Kávétermesztés a kikuju-k földjén.
- Miért szegény Afrika? Kolonizáció, dekolonizáció, gerillaháborúk, az USA Afrika *politikája*.
- Hogyan robbant ki az AIDS járvány? Létezik-e kezelés az AIDS ellen, gyógyítható lesz-e a jövőben? Milyen társadalmi és gazdasági hatásai vannak a betegségnek?
- Afrikai *hangszerek* zenei bemutatóval
- A “fejlett világ” milyen érdekeltségekkel rendelkezik Afrikában? Milyen a különböző afrikai térségek *világgazdasági* pozíciója? Milyen alternatív megoldásokat kínálnak pl. a szegénység-elmaradottság kérdésére, az AIDS-re, vagy például a gyermekmunka, gyermekkatonaság kérdésére.

4.2. Projektmunka

Az aulát a művészeti oktatás tanulói a földrészre jellemző dekorációval díszítik ki, ahol a későbbiek folyamán a diákok játékos vetélkedőn vehetnek részt.

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

- Elkészítik az egyes országok zászlóit, megjelenítik a kontinensre jellemző éghajlati viszonyokat, növény- és állatvilágot amennyiben lehetséges élő dekorációval. Makettekkel elkészítik a híres épületeket.
- Zenei összeállítást készítenek, amely folyamatosan műsoron van az iskolarádióban.
- Hangszeren játszó diákok zenés műsort készítenek, adnak elő a kontinens jellegzetes zenei stílusában
- Művészeti órán az afrikai törzsekre jellemző népviseletek készítése.
- A kontinens jelentős történelmi eseményeinek dramaturgiai feldolgozása bepillantást ad a feketék életébe.
- Tájjellegű ételekből gasztronómiai kiállítás és vásár rendezése.

5. Zárógondolat

Az iskolai környezeti nevelés során a tanulókat fel kell készítenünk környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre.

A környezeti nevelés megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő, ill. élettelen környezettel; kifejleszti a szándékot és képességet a természet aktív megismerésére; képessé tesz a környezet jelzéseinek felfogására, összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a problémák okainak megértésére; az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben; a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

Irodalomjegyzék

1. *www.om.hu/letolt/kozokt/ajanlott.../kornyezeti%20nevelés.doc*

TÁMOP 3.1.4.-08/2-2008-0073 számú pályázat a Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés – Innovatív intézményekben A projekt címe: Családok iskolája „kompetensen”

2. F. Nagy Zsuzsanna (szerk.): *Természetismereti játékgyűjtemény.* Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány. Miskolc, 2001.

3. Orgoványi Anikó: *Természetpedagógia: Környezeti nevelés haladóknak* Új Pedagógiai Szemle 1999/09

4. www.interkulti.net

5. Nemzeti Alaptanterv 2003.

6. Mester Zsolt: *Természet- és környezetvédelmi vetélkedők iskolásoknak.* Natura Környezet- és Természetvédő Közösség. Hatvan, 1999.